Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 7. května 2020 [1]

Věc C-223/19

YS
proti
NK

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landesgericht Wiener Neustadt (Rakousko)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Sociální politika – Rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti odměňování a sociálního zabezpečení – Směrnice 2006/54/ES – Podnikové penzijní spoření – Zvláštní důchody – Podnikové důchody ve formě přímého příslibu důchodu ze strany zaměstnavatele – Strhávání příspěvku na zajištění důchodového pojištění – Nenavýšení zvláštních důchodů – Nepřímá diskriminace mužů – Směrnice 2000/78/ES – Diskriminace na základě věku – Listina základních práv Evropské unie – Článek 20 – Článek 21 – Zákaz diskriminace na základě pohlaví, majetku a věku“

I. Úvod

1. Jsou muži jako přednostní příjemci obzvláště vysokých starobních důchodů ve srovnání s ženami, které pobírají v průměru podstatně nižší důchody, nepřímo diskriminováni vnitrostátní právní úpravou, která zavádí kromě jiného příspěvek ze zvláště vysokých „zvláštních důchodů“ k zajištění důchodového příjmu?

2. Toto je ústřední otázka, která je předmětem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

3. Rakouský zákonodárce provedl od konce devadesátých let různé reformy k zajištění dlouhodobého financování nároků na důchod. Stav veřejných financí mohou přitom nepřímo ovlivnit vedle zákonného systému důchodového pojištění a důchodů státních zaměstnanců také dohody o podnikovém důchodovém pojištění ve formě tzv. příslibů přímých důchodů od podniků kontrolovaných státem. Podnik se tím totiž přímo zavazuje, že bude oprávněnému po odchodu do důchodu měsíčně vyplácet předem stanovenou částku. Zvláště vysoké závazky veřejných podniků tím prostřednictvím vyplácení nižších plateb jejich podílníkům ovlivňují také veřejné příjmy.

4. Žalobce v původním řízení (dále jen „žalobce“) pobírá takový podnikový důchod ve formě přímého příslibu důchodu od podniku, v němž má většinový podíl stát. Od roku 2015 jeho bývalý zaměstnavatel z jeho podnikového důchodu strhává tzv. příspěvek na zajištění důchodového pojištění. Podnikům kontrolovaným státem bylo kromě toho v rámci valorizace důchodů v roce 2018 zakázáno provést roční navýšení těchto důchodů, které bylo sjednáno ve smlouvě, pokud celkový důchodový příjem příjemce přesáhne určitou výši.

1 – Původní jazyk: němčina.

5. Vzhledem k tomu, že se popsaná právní úprava dotýká více mužů než žen a více starých než mladých lidí, považuje je žalobce za diskriminační, a tudíž v rozporu s unijním právem. Je tedy na Soudním dvoru, aby v tomto řízení určil, zda antidiskriminační směrnice a ustanovení Listiny, zejména její články 20 a 21, takové vnitrostátní právní úpravě brání.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 2000/78/ES

6. Účelem směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (dále jen „směrnice 2000/78“)[2] je podle jejího článku 1 stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací „na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace“.

7. Článek 3 odst. 1 této směrnice definuje její oblast působnosti takto:

„1) V rámci pravomocí svěřených Společenství se tato směrnice vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejných subjektů, pokud jde o

[…]

c) podmínky zaměstnání a pracovní podmínky včetně podmínek propouštění a odměňování; […]“.

2. Směrnice 2006/54/ES

8. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (přepracované znění) (dále jen „směrnice 2006/54“)[3] obsahuje podle svého článku 1 mimo jiné ustanovení týkající se „pracovní[ch] podmín[ek], včetně odměny“, a „systém[ů] sociálního zabezpečení pracovníků“.

9. Článek 2 této směrnice stanoví:

„1. Pro účely této směrnice se:

a) ‚přímou diskriminací‘ rozumí, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě z důvodu jejího pohlaví, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci;

b) ‚nepřímou diskriminací‘ rozumí, pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byly znevýhodněny osoby jednoho pohlaví v porovnání s osobami druhého pohlaví, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné;

[…]

2 – Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79.

3 – Úř. věst. 2006, L 204, s. 23.

e) ‚odměnou' rozumí obvyklá základní či minimální mzda nebo plat a veškeré ostatní odměny, jež zaměstnavatel přímo nebo nepřímo, v hotovosti nebo v naturáliích vyplácí zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním;

f) ‚systémy sociálního zabezpečení pracovníků' rozumějí systémy, na které se nevztahuje směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení a jejichž účelem je poskytnout pracovníkům, jak zaměstnancům, tak osobám samostatně výdělečně činným, v rámci podniku nebo skupiny podniků, v oblasti hospodářské činnosti, z oboru jednoho povolání nebo skupiny povolání, dávky určené jako doplněk k dávkám poskytovaným zákonnými systémy sociálního zabezpečení nebo jako jejich náhrada, nezávisle na tom, zda je členství v těchto systémech povinné nebo dobrovolné."

10. Článek 4 směrnice 2006/54 stanoví:

„V případě stejné práce nebo práce, které je přiznána stejná hodnota, se odstraní přímá a nepřímá diskriminace na základě pohlaví, pokud jde o všechna hlediska a podmínky odměňování.

Zejména pokud se pro stanovení odměny používá systém klasifikace prací, je založen na stejných kritériích pro muže i pro ženy a je sestaven tak, aby vyloučil diskriminaci na základě pohlaví."

11. Článek 5 směrnice 2006/54 zní:

„Aniž je dotčen článek 4, nesmí v systémech sociálního zabezpečení pracovníků docházet k přímé nebo nepřímé diskriminaci na základě pohlaví, zejména pokud jde o:

[…]

c) výpočet dávek, včetně dodatkových dávek s ohledem na manžela nebo manželku nebo vyživované osoby, a podmínky trvání a zachování nároku na dávky."

B. Vnitrostátní právo

1. Zákon o podnikových důchodech

12. Podnikové důchodové pojištění je v Rakousku upraveno zákonem o podnikových důchodech (Betriebspensionengesetz, dále jen „BPG") [4].

13. Podle § 1 odst. 1 BPG se tento zákon použije na přísliby důchodu, které zaměstnavatel učiní zaměstnanci v rámci soukromoprávního pracovního poměru k doplnění zákonného důchodového pojištění.

14. Ustanovení § 2 BPG, nadepsaného „Druhy příslibů plnění", stanoví následující:

„Přísliby důchodu ve smyslu čl. 1 odst. 1 se rozumí závazky zaměstnavatele z jednostranných prohlášení, individuálních dohod nebo kolektivních smluv

1. platit příspěvky penzijní pojišťovně nebo zařízení ve smyslu § 5 bod 4 zákona o penzijních pojišťovnách […] ve prospěch zaměstnance a jeho právních nástupců; […]

4 – BGBl. č. 282/1990.

2. vyplácet dávky přímo zaměstnanci a jeho právním nástupcům (přímý příslib plnění);

3. vyplácet zaměstnanci a jeho právním nástupcům prémie za životní pojištění uzavřené ve prospěch zaměstnance."

2. Předpisy o strhávání příspěvků na zajištění důchodového pojištění

15. Podkladem pro strhávání příspěvků na zajištění důchodového pojištění je Sonderpensionenbegrenzungsgesetz (zákon o omezení zvláštních důchodů, dále jen „SpBegrG")[5] ze dne 1. ledna 2015. Tento zákon změnil jako obsáhlá novela různé spolkové zákony, mezi nimi i Bundesverfassungsgesetz über die Begrenzung von Bezügen öffentlicher Funktionäre (Spolkový ústavní zákon o omezení odměn veřejných funkcionářů, dále jen „BezBegrBVG")[6]. Tímto zákonem se zavádí horní hranice odměn určitých spolkových úředníků a státních zaměstnanců. Kromě toho zmocňuje spolkového zákonodárce k zavedení příspěvků na zajištění důchodové pojištění strhávaných z důchodu a z příspěvků k důchodu těchto úředníků, jakož i přímých přislíbených důchodových nároků bývalých zaměstnanců od entit, které podléhají kontrole účetního dvora, pokud tyto příjmy nebo nároky překročí určitou horní hranici. § 10 odst. 6 BezBegrBVG zmocňuje zákonodárce v jednotlivých spolkových zemích k zavedení takového příspěvku na zajištění důchodového pojištění na zemské úrovni.

16. Na základě tohoto zmocnění vydala spolková země Dolní Rakousko § 24a Niederösterreichischen Landes- und Gemeindebezügegesetzes (dolnorakouský zákon o odměnách zaměstnanců země a obcí, dále jen „NÖ Landes- und Gemeindebezügegesetz")[7]. Tento právní předpis stanoví:

„(1) Příjemci důchodů a příspěvků k důchodu z příslibů důchodu

a. od entit, které jsou zřízeny na základě zákonů spolkových zemí,

b. od entit, které z důvodu většinové účasti nebo skutečného ovládání na základě finančních, hospodářských nebo organizačních opatření přijatých spolkovou zemí Dolní Rakousko, jedné nebo několika obcí Dolního Rakouska nebo svazem obcí, podléhají kontrole účetního dvora,

jsou povinni odvádět příspěvek na zajištění důchodového pojištění za podíl, který přesahuje výši měsíčního maximálního vyměřovacího základu podle § 45 [ASGV]. Totéž platí pro zvláštní platby.

(2) Místo, které důchod vyplácí, strhne zajišťovací příspěvek na zajištění důchodového pojištění a vyplatí jej entitě zřízené podle zákona spolkové země nebo podniku, od kterých jsou důchod nebo příspěvky k důchodu pobírány.

(3) Příspěvek na zajištění důchodového pojištění činí

1. 5 % pro každou část, která překračuje 100 % měsíčního vyměřovacího základu, ale nečiní více než 150 %,

2. 10 % pro každou část, která překračuje 150 % měsíčního vyměřovacího základu, ale nečiní více než 200 %,

3. 20 % pro každou část, která překračuje 200 % měsíčního vyměřovacího základu, ale nečiní více než 300 % a

5 – BGBl. I č. 46/2014.

6 – BGBl. I č. 64/1997.

7 – LGBl. 0032-14.

4. 25 % pro každou část, která se pohybuje nad 300 % měsíčního vyměřovacího základu."

17. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že pod pojem „příslib důchodu" uvedený v § 24a odst. 1 NÖ Landes- und GemeindebezügeG spadají pouze přímé přísliby důchodu ve smyslu § 2 Nr. 2 BPG. Pouze tyto přímé přísliby důchodu jsou totiž zahrnuty v § 1 SpBegrG, a tudíž ve zmocnění podle § 10 odst. 6 BezBegrBVG [8].

3. Ustanovení o omezení navýšení důchodu

18. Podle § 108f a 108h Allgemeines Sozialversicherungsgesetzes (obecný zákon o sociálním zabezpečení, dále jen „ASVG") [9] se výše důchodů každoročně upraví podle vývoje spotřebitelských cen prostřednictvím tzv. valorizačního koeficientu.

19. Pensionsanpassungsgesetz (zákon o valorizaci důchodů, dále jen „PAG 2018") [10] tento mechanismus pro kalendářní rok 2018 mění. PAG 2018 byl konkrétně zaveden § 711 ASVG, který upravuje následující odstupňované zvýšení starobních důchodů:

„(1) Odchylně od § 108h odst. 1 první věta a odst. 2 se zvýšení důchodů za kalendářní rok 2018 neprovede prostřednictvím valorizačního koeficientu, nýbrž následovně:

Celkový důchodový příjem (odstavec 2) se navýší:

1. pokud jeho výše nečiní více než 1 500 eur měsíčně, o 2,2 %;

2. pokud jeho výše činí více než 1 500 eur až 2 000 eur měsíčně, o 33 eur;

3. pokud jeho výše činí více než 2 000 eur až 3 355 eur měsíčně, o 1,6 %;

4. pokud jeho výše činí více než 3 355 eur a méně než 4 980 eur měsíčně, o procentní podíl, který mezi uvedenými hodnotami klesá lineárně z 1,6 % na 0 %.

Pokud celkový důchodový příjem činí více než 4 980 eur měsíčně, k navýšení nedojde.

(2) Celkový důchodový příjem osoby je součtem všech jejích důchodů ze zákonného systému důchodového pojištění, na které měla nárok podle předpisů platných dne 31. prosince 2017 […] Platí, že částí celkového důchodového příjmu jsou i všechny dávky, na které se vztahuje [SpBegrG], pokud na ně osoba pobírající důchod měla dne 31. prosince 2017 nárok.

[…]

(6) […](Ústavněprávní ustanovení) Úprava dávek, na které se vztahuje [SpBegrG], pro kalendářní rok 2018 nesmí překročit navýšení podle odstavce 1 na základě celkového důchodového příjmu (odstavec 2)."

8 – Viz ErlRV 140 BlgNR 25. GP, s. 2.

9 – BGBl. č. 189/1955.

10 – BGBl. I č. 151/2017.

III. Skutkový stav a řízení o předběžné otázce

20. Žalobce je bývalým zaměstnancem NK, žalované v původním řízení (dále jen „žalovaná"). Žalovaná je akciová společnost kótovaná na burze, v níž drží spolková země Dolní Rakousko většinový podíl ve výši 51 %.

21. Dne 2. března 1992 uzavřel žalobce během trvání svého zaměstnaneckého poměru se žalovanou smlouvu o důchodu, která obsahuje přímý příslib důchodu. Tím je třeba rozumět jednostranný závazek zaměstnavatele vyplácet zaměstnanci po ukončení pracovněprávního vztahu přímo podnikový důchod v určité výši, který je financován z podnikových rezerv. Smlouva žalobce kromě toho obsahuje tzv. valorizační doložku, podle níž se částky, které mají být vypláceny, zvyšují každý rok o stejnou procentní sazbu, o kterou se zvyšují platy nejvyšší zaměstnanecké skupiny podle kolektivní smlouvy platné pro zaměstnance žalované.

22. Od 1. dubna 2010 je žalobce v důchodu a pobírá z tohoto titulu různé důchodové dávky. Mimo jiné mu žalovaná na základě jejího přímého příslibu důchodu ze dne 2. března 1992 ode dne 17. prosince 2010 vyplácí podnikový důchod.

23. Od 1. ledna 2015 z něj žalovaná část strhává coby příspěvek na zajištění důchodového pojištění podle § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG.

24. Žalovaná nadto v roce 2018 nezvýšila částku, kterou v souladu s valorizační doložkou měla vyplatit, jelikož se na tuto částku vztahují ustanovení PAG 2018, zejména pak nový § 711 odst. 6 ASVG, podle kterého se některé nároky na důchod nezvyšují, pokud celkový důchodový příjem určité osoby přesáhne částku 4 980 eur.

25. Žalobce v původním řízení brojí proti strhávání příspěvků na zajištění důchodové pojištění a proti neprovedené úpravě svého podnikového důchodu v roce 2018. V podstatě tvrdí, že vnitrostátní právní předpisy, na kterých obě opatření spočívají, jej diskriminují z důvodu jeho pohlaví, věku a majetku a jsou v rozporu se směrnicemi o rovném zacházení, jakož i s Listinou základních práv Evropské unie. Tato pravidla totiž podle něj vedou především ke krácení zvláště vysokých nároků na důchod ze starých smluv a dotýkají se mnohem více mužů než žen.

26. Za těchto okolností se Landesgericht Wiener Neustadt (zemský soud ve Wiener Neustadt), kterému byl spor předložen, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Vztahuje se oblast působnosti směrnice [79/7/EHS [11]] a/nebo [směrnice 2006/54] na právní úpravy členského státu, jestliže v jejich důsledku musí bývalý zaměstnavatel zadržet od podstatně vyššího počtu mužů s nárokem na podnikový důchod než od žen s nárokem na podnikový důchod určité částky při výplatě těchto podnikových důchodů, s nimiž pak smí volně nakládat, a jsou takovéto předpisy diskriminující ve smyslu těchto směrnic?

2) Vztahuje se oblast působnosti směrnice [2000/78/ES] na právní úpravy členského státu, které jsou diskriminující na základě věku, neboť finančně zatěžují výhradně staré osoby se soukromoprávním nárokem na výplatu zaměstnaneckého důchodu, který byl sjednán jako přímý příslib důchodu, zatímco mladší a mladé osoby, které uzavřely smlouvy o podnikových důchodech, finančně zatíženy nejsou?

11 – Směrnice Rady ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 186; Zvl. vyd. 05/01, s. 215) (dále jen „směrnice 79/7).

3) Musí být u podnikových důchodů i v případě, že právní úpravy členského státu nejsou diskriminující ve smyslu směrnic [79/7/, 2000/78 a 2006/54], použita ustanovení Listiny základních práv EU (dále jen ‚Listina'), zejména zákazy diskriminace podle článků 20 a 21?

4) Musí být články 20 a násl. Listiny vykládány v tom smyslu, že brání právním úpravám členského státu, které provádějí právo Unie ve smyslu článku 51 Listiny a které diskriminují osoby, jež mají soukromoprávní nárok na podnikový důchod, na základě pohlaví, věku, majetku nebo jiných důvodů, např. na základě majetkových poměrů, v nichž se aktuálně nachází jejich bývalý zaměstnavatel, v porovnání s jinými osobami s nárokem na podnikový důchod, a zakazuje Listina takovéto diskriminace?

5) Představují vnitrostátní ustanovení, která zavazují pouze malou skupinu osob se smluvními nároky na podnikový důchod v podobě přímého příslibu důchodu k finančním plněním jejich bývalým zaměstnavatelům, pokud se tato povinnost týká pouze osob s vyššími podnikovými důchody, také diskriminaci na základě majetku ve smyslu článku 21 Listiny?

6) Musí být článek 17 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání právním úpravám členského státu, které bez náhrady stanoví zákonný vyvlastňující zásah do dohody o podnikovém důchodu v podobě přímého příslibu důchodu, která byla uzavřena mezi dvěma soukromými osobami, k tíži bývalého zaměstnance podniku, který pro výplatu podnikového důchodu učinil veškerá nezbytná opatření a není v obtížné hospodářské situaci?

7) Představuje zákonem stanovená povinnost bývalého zaměstnavatele osoby s nárokem na podnikový důchod, která mu ukládá nevyplácet části sjednané odměny (sjednaného podnikového důchodu), jakožto porušení smluvní svobody, zásah do vlastnického práva zaměstnavatele?

8) Musí být článek 47 Listiny vykládán v tom smyslu, že brání právním úpravám členského státu, které přímo ze zákona vyvlastňují a nestanoví žádnou jinou možnost obrany proti vyvlastnění, než je podání žaloby na beneficienta (bývalý zaměstnavatel a dlužník z penzijní smlouvy) na náhradu škody a vrácení vyvlastněné částky?"

27. V řízení před Soudním dvorem předložili písemné vyjádření žalobce, Rakouská republika a Evropská komise. Na jednání konaném dne 22. ledna 2020 byli tito účastníci řízení, jakož i žalovaná zastoupeni.

IV. Právní posouzení

28. Jádrem tohoto řízení o předběžné otázce jsou dvě vnitrostátní právní úpravy, které mají vliv na výši podnikového důchodu, který žalobce pobírá na základě tzv. přímého příslibu důchodu od svého zaměstnavatele, podniku kontrolovaného státem.

29. Až do zavedení podnikového penzijního fondu ke dni 1. července 1990 představovaly takové přímé přísliby důchodu obvyklou formu podnikového penzijního pojištění v Rakousku. Zaměstnavatel se při nich zavazuje vyplácet zaměstnanci po odchodu do důchodu měsíčně částku v určité výši. Zaměstnanci ve vedoucích pozicích tím mohli často docílit velmi lukrativní dohody o podnikovém důchodu. V mezidobí přešla většina zaměstnavatelů k tomu, že během pracovního poměru měsíčně přispívá do podnikového penzijního fondu nebo na životní pojištění.

30. Od roku 2015 je z podnikových důchodů, jako je ten žalobcův, jejichž výše přesahuje určitou výši, strháván tzv. příspěvek na zajištění důchodového pojištění. Dále nebyl podnikový důchod žalobce pro rok 2018 v rozporu s valorizační doložkou sjednanou ve smlouvě navýšen, jelikož jeho celkový důchod – k němuž vedle zákonného důchodu patří i přímé přísliby důchodu ze strany podniků kontrolovaných státem – překračuje hranici 4 980 eur.

31. Podle údajů předkládajícího soudu se tyto právní úpravy statisticky dotýkají více mužů než žen, více starších než mladých a více majetných než nemajetných osob. Vyvstává tedy otázka, zda jsou tyto právní úpravy slučitelné se zákazy jakékoli (nepřímé) diskriminace na základě pohlaví a věku obsaženými ve směrnicích 79/7, 2000/78 a 2006/54. Mimoto je vhodné zvážit, zda nedochází k porušení článků 17, 20, 21 a 47 Listiny.

32. Konkrétně je podstatou prvních dvou otázek předkládajícího soudu, zda jsou uvedené směrnice použitelné (k tomu část A.) a zda vnitrostátní právní úpravy představují nepřímou diskriminaci na základě pohlaví (k tomu část B.) nebo věku (k tomu část C.). Kromě toho se předkládající soud táže na použitelnost Listiny ve věci v původním řízení a v případě, že použitelná je, na výklad výše uvedených základních práv se zřetelem na sporné právní předpisy (k tomu část D.).

A. K oblasti působnosti směrnic 79/7, 2000/78 a 2006/54 (první část první a druhé předběžné otázky)

33. Podstatou prvních částí prvních dvou předběžných otázek předkládajícího soudu, které je nejprve třeba zkoumat společně, je, zda takové právní úpravy, jako jsou právní úpravy dotčené v původním řízení, spadají do oblasti působnosti směrnic 79/7, 2000/78 a 2006/54.

34. Pokud jde o směrnici 79/7, vyplývá z jejího čl. 3 odst. 1 písm. a), že se vztahuje pouze na zákonem upravené systémy [12]. Ustanovení § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG, která jsou předmětem sporu v původním řízení, se naproti tomu týkají příslibů plnění, které mají podle zákonné definice § 1 odst. 1 BPG smluvní povahu.

35. Takové podnikové důchody spadají do oblasti působnosti směrnic 2000/78 a 2006/54.

36. Představují totiž jakožto smluvní povinnosti, jejichž účelem je kromě jiného poskytnout zaměstnancům podniku dodatečné nároky vedle zákonného systému důchodového pojištění, systém sociálního zabezpečení pracovníků ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice 2006/54. Kromě toho podle ustálené judikatury spadají zaměstnanecké důchody pod pojem „odměna" uvedený v čl. 3 odst. 1 písm. c) směrnice 2000/78 a v čl. 1 odst. 2 písm. b) směrnice 2006/54 [13].

37. Podle rakouské vlády však ustanovení, o která jde v tomto sporu, nespadají do oblasti působnosti těchto směrnic, jelikož představují určitý typ zvláštní daně z obzvláště vysokých důchodových nároků. Opírá se přitom o rozsudek Soudního dvora ve věci C, ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k neexistenci vazby k pracovní smlouvě nespadá zavedení dodatečné daně z příjmů ze starobních důchodů od určité výše do oblasti působnosti směrnic [14].

38. Proti tomu je však zaprvé třeba namítnout, že Soudní dvůr ve věci C vycházel z toho, že se uložení daně netýká otázky, podle jakých modalit nebo předpokladů se určuje výše dávek, které zaměstnanec obdrží z důvodu svého dřívějšího pracovního poměru. Nemá tedy žádný vztah k vyměření „odměny" ve smyslu směrnice 2000/78 [15].

12 – A sice zejména na zákonné důchodové pojištění, viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, Elbal Moreno (C-385/11, EU:C:2012:746, bod 26).

13 – Rozsudky ze dne 17. května 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209, bod 12), ze dne 7. ledna 2004, K. B. (C-117/01, EU:C:2004:7, bod 25), ze dne 1. dubna 2008, Maruko (C-267/06, EU:C:2008:179, bod 44), a ze dne 2. června 2016, C (C-122/15, EU:C:2016:391, bod 23). Viz k tomu rovněž bod 13 odůvodnění směrnice 2006/54.

14 – Rozsudek ze dne 2. června 2016, C (C-122/15, EU:C:2016:391, body 25 a 26).

15 – Rozsudek ze dne 2. června 2016, C (C-122/15, EU:C:2016:391, bod 25).

39. Ustanovení § 24a Landes-und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG naproti tomu bezprostředně ovlivňují výši podnikového důchodu, který zaměstnavatel dluží dotčeným bývalým zaměstnancům na základě odpovídajících dodatkových dohod k pracovní smlouvě. Odečtením příspěvku na zajištění důchodového pojištění a zákazem zvýšení podle valorizační doložky musí totiž zaměstnavatel svému bývalému zaměstnanci vyplatit méně, než bylo ve smlouvě dohodnuto.

40. Zadruhé Soudní dvůr při odmítnutí působnosti směrnic vycházel z formálního pojmu „daně" a opíral se přitom o okolnost, že zdanění důchodových příjmů spadá do výlučné pravomoci členského státu v daňové oblasti [16]. Samotný účel sporných ustanovení, kterým je zvýšit příjmy veřejného sektoru, a zajistit tím udržitelné financování nároků na důchod, z nich však ještě nedělá daňovou právní úpravu.

41. Z výše uvedených úvah vyplývá, že uvedená otázka spadá do oblasti působnosti směrnic 2006/54 a 2000/78.

B. K nepřímé diskriminaci na základě pohlaví (první předběžná otázka)

42. Podstatou druhé části první otázky předkládajícího soudu je, zda je třeba čl. 4 odst. 2 a odst. 5 písm. c) směrnice 2006/54 vykládat v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která pro příjemce určitých „zvláštních důchodů", konkrétně přímých příslibů důchodu, které jsou vypláceny státem kontrolovanými podniky a překračují částku stanovenou zákonem, stanoví strhávání příspěvku na zajištění důchodového pojištění, za situace, kdy tuto hranici překračují nároky většího počtu mužů než žen.

43. Předkládající soud se dále táže, zda čl. 4 odst. 2 a čl. 5 písm. c) směrnice 2006/54 brání právní úpravě, která pro rok 2018 vede od hranice 4 980 eur celkových důchodových příjmů k úplnému vyloučení navýšení, které bylo stanoveno smlouvou pro přímý příslib důchodu ze strany podniku kontrolovaného státem, za situace, kdy má nárok na toto navýšení v této výši více mužů než žen.

44. Článek 4 odst. 2 a čl. 5 písm. c) směrnice 2006/54 zakazují jakoukoli přímou či nepřímou diskriminaci na základě pohlaví ve vztahu ke složkám odměňování a systémům sociálního zabezpečení pracovníků, a to zejména s ohledem na výpočet dávek.

45. Přímá diskriminace na základě pohlaví je v projednávaném případě vyloučena, jelikož § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG ani § 711 odst. 6 ASVG nevážou povinnost platit příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. nezvýšení podnikového důchodu, na pohlaví příjemců.

46. Podle čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice 2006/54 však může jít o nepřímou diskriminaci, pokud v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti mohou být osoby jednoho pohlaví znevýhodněny oproti osobám druhého pohlaví [17].

16 – Rozsudek ze dne 2. června 2016, C (C-122/15, EU:C:2016:391, body 25 a 26).

17 – Viz rovněž rozsudky ze dne 27. října 1998, Boyle a další (C-411/96, EU:C:1998:506, bod 76), ze dne 20. října 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, bod 56), a ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 37).

47. Určování, zda jde o nepřímou diskriminaci, se tedy provádí ve dvou krocích. V prvním kroku musí být zkoumáno, zda se jedná o rozdílné zacházení na základě „neutrálního" rozlišovacího kritéria (k tomu bod 1) [18]. Teprve pokud je toto prokázáno, je třeba v druhém kroku ověřit, zda znevýhodnění, které tato úprava způsobuje, postihuje zvláštním způsobem příslušníky jednoho pohlaví v porovnání s příslušníky druhého pohlaví (k tomu body 2 a 3) [19]. Nakonec vyvstává případně otázka ohledně možného ospravedlnění (k tomu bod 4).

1. K existenci rozdílného zacházení na základě „neutrálních ustanovení, kritérií nebo zvyklostí"

48. Ustanovení § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG vážou povinnost platit příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. vyloučení zvýšení podnikového důchodu na tři (neutrální) předpoklady: osoba musí mít zaprvé nárok na přímý příslib důchodu, zadruhé tento musí pocházet od podniku kontrolovaného státem a zatřetí musí být nárok vyšší než 5 370 eur [20], nebo případně 4 980 eur [21].

49. Podle předkládajícího soudu proto sporná ustanovení způsobují rozdílné zacházení s důchodci z důvodu *povahy jejich příslibu důchodu*, z důvodu *povahy entity*, která má povinnost příslib důchodu poskytnout a z důvodu *výše jejich nároku*.

50. Příjemci jiných podnikových důchodů přesahujících příslušné hranice, zejména důchodu z penzijního fondu nebo životního pojištění (rozlišování podle druhu příslibu důchodu), oprávnění z přímých příslibů důchodu v odpovídající výši od soukromých podniků (rozlišování podle druhu právní entity), ani oprávnění z přímých příslibů důchodu od podniků kontrolovaných státem, jejichž nároky jsou pod dotčenou hranicí (rozlišování podle výše nároku), nejsou podle § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG povinni odvádět příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. se na ně nevztahuje vyloučení zvýšení důchodu.

51. Pokud jde o první dvě rozlišování, je sporná již existence nerovného zacházení. Podle ustálené judikatury totiž o nerovné zacházení jde pouze tehdy, když se rozdílná pravidla použijí na srovnatelné situace [22]. Při posuzování srovnatelnosti je naproti tomu třeba zohlednit cíle konkrétního aktu [23].

52. V této souvislosti je třeba připomenout, že účelem sporných úprav je podle rakouské vlády zejména zvýšit veřejné příjmy. Třebaže totiž nejsou přímé přísliby důchodu financovány přímo státem, nýbrž z rezerv dotčeného podniku, snižují obzvláště vysoké závazky zisk podniků a v důsledku toho i jejich odvody do veřejných rozpočtů. Strhávání příspěvku na zajištění důchodového pojištění, jakož i nezvýšení podnikových důchodů bývalých zaměstnanců zvláště výkonných podniků kontrolovaných státem proto nepřímo prospívá i veřejným financím.

18 – Viz rozsudky ze dne 27. května 2004, Elsner-Lakeberg (C-285/02, EU:C:2004:320, bod 18), ze dne 6. prosince 2007, Voß (C-300/06, EU:C:2007:757, bod 27), ze dne 13. července 2017, Kleinsteuber (C-354/16, EU:C:2017:539, body 28 a 39), a ze dne 7. února 2019, Escribano Vindel (C-49/18, EU:C:2019:106, body 54 a 55).

19 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. ledna 2004, Allonby (C-256/01, EU:C:2004:18, bod 74), ze dne 27. května 2004, Elsner-Lakeberg (C-285/02, EU:C:2004:320, bod 19), ze dne 6. prosince 2007, Voß (C-300/06, EU:C:2007:757, bod 27), a ze dne 16. července 2009, Gómez-Limón Sánchez-Camacho (C-537/07, EU:C:2009:462, bod 57).

20 – Na tuto částku je vyčíslena hranice § 45 ASVG pro rok 2020, o kterou se opírá § 24a odst. 1 NÖ Landes- und GemeindebezügeG.

21 – Toto je podle § 711 odst. 6 ve spojení s odst. 1 ASVG určující horní hranice pro celkový důchodový příjem.

22 – Rozsudky ze dne 27. října 1998, Boyle a další (C-411/96, EU:C:1998:506, bod 39), a ze dne 16. července 2009, Gómez-Limón Sánchez-Camacho (C-537/07, EU:C:2009:462, bod 56).

23 – Rozsudky ze dne 26. června 2018, MB (změna pohlaví a věková hranice) (C-451/16, EU:C:2018:492, bod 42), a ze dne 22. ledna 2019, Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43, bod 42).

53. Z tohoto důvodu je oblast působnosti úprav omezena na přímé přísliby důchodu od podniků kontrolovaných státem. Podnikové důchody vyplácené penzijním fondem nebo z pojištění již totiž nejsou povinnostmi zaměstnavatele. Tyto druhy podnikových důchodů tedy nemají, a to ani v případě podniků kontrolovaných státem, žádný přímý vliv na stav veřejný financí. Toto v každém případě platí pro závazky v oblasti podnikových důchodů u soukromoprávních podniků.

54. S ohledem na cíle opatření se proto situace příjemců jiných druhů podnikových důchodů a bývalých zaměstnanců soukromoprávních podniků vůbec nejeví jako srovnatelná se situací oprávněných z přímých příslibů důchodu od podniků kontrolovaných veřejnou mocí.

55. Podle názoru předkládajícího soudu je právě napojení na výši příslibu důchodu rozhodujícím kritériem, které vede k nepřímé diskriminaci mužů, protože natolik vysoké nároky má více mužů než žen. Pokud jde o rozdílné zacházení s osobami s nároky na důchod nad a pod odpovídající hranicí, mohla by sice rovněž vyvstat otázka, zda rovné zacházení s nimi ohledně příspěvku na zajištění důchodového příjmu je vzhledem k jejich odlišným finančním možnostem vůbec vhodné. Tato otázka však bude podle mého názoru relevantní teprve v rámci případného přezkumu opodstatněnosti. Nyní je třeba nejprve posoudit, zda hmotněprávní podmínka vázaná na výši nároku na plnění má skutečně nepřímo diskriminační účinek.

2. Ke zvláštnímu znevýhodnění mužů prostřednictvím navázání na zdánlivě neutrální kritérium

56. Při zjišťování nepřímé diskriminace je typicky obtížné posoudit, zda navázání na zdánlivě neutrální kritérium zvláště znevýhodňuje příslušníky jednoho pohlaví.

57. Podle judikatury mohou být k tomuto účelu použity kromě jiného statistické údaje [24]. Přitom je třeba učinit dvojí poměření, a sice zjistit procentuální podíly za účelem zjištění, zda sporné kritérium znevýhodňuje více muže než ženy [25].

58. Naproti tomu není dostačující posouzení absolutních čísel, neboť jsou závislá na tom, kolik zaměstnanců je celkově činných v členském státě a kolik z toho je mužů a kolik žen [26].

59. V tomto ohledu je třeba nejprve konstatovat, že se předkládající soud zřejmě omezil na takové posouzení absolutních čísel. Předkládající soud pouze konstatoval – aniž poskytl přesná čísla – že více mužů než žen odvedlo příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. se jim nedostalo zvýšení podnikového důchodu podle § 711 odst. 6 ASVG.

60. Zdá se tedy, že předkládající soud porovnal počet mužů, kteří podléhají povinnosti odvádět příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. na které se nevztahuje navýšení jejich podnikových důchodů, s počtem dotčených žen [27]. Jinými slovy, vzal v úvahu pouze skupinu osob, která splňuje sporné kritérium, tzn. jejichž nároky na důchod překračují stanovené hranice. Je-li však nezbytné poměření učiněno s ohledem na tuto skupinu, je nutně dotčeno 100 % mužů a 100 % žen.

24 – Rozsudek ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 46), a ze dne 3. října 2019, Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, bod 45).

25 – Rozsudek ze dne 20. října 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, bod 60).

26 – Rozsudky ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, bod 59), a ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 39).

27 – Takto chtěl předkládající soud postupovat rovněž ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 6. prosince 2007, Voß (C-300/06, EU:C:2007:757, bod 39). Soudní dvůr tento přístup však v bodě 40 svého rozsudku odmítl.

61. Jednoduché porovnání těchto absolutních čísel může být kromě toho zkresleno konjunkturálními, odvětvovými nebo jinými faktory. V projednávané věci jsou tato čísla závislá na tom, kolik žen a kolik mužů pracovalo do konce devadesátých let na vedoucích pozicích v podnicích kontrolovaných státem. S největší pravděpodobností totiž pouze tyto osoby byly v praxi schopny vyjednat nároky, které přesahující hranici 5 730 eur, resp. 4 980 eur [28].

62. Soudní dvůr již rozhodl, že předkládajícímu soudu přísluší zohlednit všechny zaměstnance, kteří podléhají vnitrostátní právní úpravě, v níž má svůj původ rozdílné zacházení a že nejlepší srovnávací metoda spočívá ve srovnání příslušných podílů pracovníků dotčených sporným znevýhodněním a těch, kteří jím dotčeni nejsou, v rámci pracovníků mužského pohlaví a stejných podílů v rámci pracovníků ženského pohlaví [29]. Jinými slovy, je třeba určit dotčení příslušníků jednoho v porovnání s druhým pohlavím ve vztahu k okruhu osob, který je určen oblastí působnosti sporného předpisu [30]. Tento nutně neodpovídá všem pracovníkům nebo důchodcům členského státu [31].

63. Pouze takovým omezením okruhu osob, které je třeba zohlednit, lze zjistit, zda dotčené ustanovení a v něm uvedené sporné kritérium mají skutečně nepřímo diskriminační účinek a zároveň vyloučit, že jsou výsledky ovlivněny jinými faktory.

64. Toto je možné obzvláště dobře ilustrovat pomocí situace, o kterou jde ve věci v původním řízení. Použil-li by se vždy počet mužů a žen, na které se vztahují povinnosti, o něž jde v původním řízení, ve vztahu ke všem stávajícím důchodcům na straně jedné a důchodkyním na straně druhé, vyšel by z toho zkreslený obraz. Nebylo by totiž zohledněno to, že mezi osobami, které až do devadesátých let mohly uzavřít dohodu o podnikovém důchodu, bylo pravděpodobné podstatně více mužů. Stejně tak by byly do tohoto poměru zahrnuty ženy, které v této době sice pracovaly, z důvodu způsobu nebo rozsahu jejich zaměstnaneckého poměru jim ale nebyla dodatečně k zákonnému důchodu nabídnuta dohoda o podnikovém důchodu. Výsledek srovnání by tak odrazil společensko-sociální realitu dotčeného časového období, nikoliv však případný nepřímo diskriminační účinek sporných ustanovení.

65. Předkládající soud proto musí jednak porovnat počet mužů, jejichž nárok se pohybuje nad dotčenou hranicí, ve vztahu k celkovému počtu všech mužů, kterým svědčí přímý příslib důchodu od podniku ovládaného státem. Takto vypočtený procentní podíl je třeba porovnat s podílem žen, jejichž nárok na důchod převyšuje dotčenou hranici, s celkovým počtem všech žen, kterým svědčí přímý příslib důchodu od podniků kontrolovaných státem.

66. Pokud by z toho vyplynulo, že procento dotčených žen z podle okolností relativně malého souboru žen, na které se vztahuje oblast působnosti úpravy, není o moc nižší než procento dotčených mužů z pravděpodobně velmi velké skupiny mužů, nebyl by v důsledku toho bez další přípustný závěr, že sporné úpravy způsobují nepřímou diskriminaci na základě pohlaví.

67. Pro konečné posouzení otázky, zda mají takto získaná čísla vypovídací hodnotu, je příslušný výlučně předkládající soud [32].

28 – K tomu již bod 29 tohoto stanoviska.

29 – Rozsudky ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, bod 59), ze dne 13. ledna 2004, Allonby (C-256/01, EU:C:2004:18, bod 73 až 75), ze dne 6. prosince 2007, Voß (C-300/06, EU:C:2007:757, bod 41), ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 39), a ze dne 3. října 2019, Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, bod 47).

30 – Rozsudky ze dne 13. ledna 2004, Allonby (C-256/01, EU:C:2004:18, body 73 až 75), ze dne 6. prosince 2007, Voß (C-300/06, EU:C:2007:757, bod 40), a ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 45).

31 – Viz zejména rozsudek ze dne 3. října 2019, Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, bod 53). V rozsudku ze dne 20. října 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675), Soudní dvůr odkázal na všechny důchodce dotyčného členského státu, neboť se sporná úprava dotýkala výše nároků ze zákonného důchodového pojištění, a tím se oblast působnosti předpisů vztahovala na všechny důchodce. V rozsudku ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, bod 59) bylo třeba za referenční skupinu považovat všechny zaměstnance, neboť sporný procesní požadavek platil pro všechny zaměstnance.

32 – Viz rozsudky ze dne 27. října 1993, Enderby (C-127/92, EU:C:1993:859, bod 17), ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, bod 62), a ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, body 40 a 45).

68. Pochybnosti o vypovídající hodnotě čísel by mohly v tomto případě vyvstat tehdy, pokud by rozdělení žen a mužů v oblasti působnosti předpisů bylo anormální, tzn. nečekané. K tomu však předkládací rozhodnutí neuvádí žádné indicie. Předkládající soud se podle všeho neopírá o čísla, podle kterých se – ve srovnání s rozdělením podle pohlaví mezi důchodci obecně – nachází mezi bývalými zaměstnanci podniků kontrolovaných státem obzvláště mnoho mužů. Nezdá se ani, že má k dispozici čísla, podle kterých by ve skupině osob pobírajících podnikové důchody bylo procentuálně více mužů, kteří jsou beneficienti přímého příslibu plnění, než žen. Z předkládacího rozhodnutí právě naopak vyplývá, že přímé přísliby důchodu představovaly až do devadesátých let obvyklý model podnikových důchodů, tzn. že 100 % mužů a 100 % žen, kterým byl v této době nabídnut podnikový důchod, získaly přímý příslib důchodu.

69. Z těchto úvah rovněž vyplývá, že omezení oblasti působnosti předpisů, které jsou předmětem sporu, na přímé přísliby důchodů od podniků kontrolovaných státem (s vyloučením jiných druhů podnikových důchodů a soukromých zaměstnavatelů) zjevně nevede jako takové k nepřímé diskriminaci na základě pohlaví [33].

3. K určení zvláštního znevýhodnění mužů v projednávané věci

70. Žalovaná na jednání upozornila na to, že nezbytné statistické údaje patrně nejsou dostupné. Z důvodu individuálně smluvního původu nároků na plnění totiž není možné obecně shrnout, kolik mužů a kolik žen získalo přímé přísliby důchodu od podniků kontrolovaných státem ani kolik z nich má nároky překračující hranice stanovené v § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG.

71. V každém případě je možno předložit data o tom, kolik žen a mužů jsou příjemci přímého příslibu důchodu od žalované a kolika z nich se dotýká povinnosti platit příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. kolik z nich je dotčeno vyloučením zvýšení jejich nároků.

72. V tomto ohledu je třeba připomenout, že statistické údaje nejsou v žádném případě jediným prostředkem k prokázání existence nepřímé diskriminace. Podle judikatury jsou pouhými indiciemi [34]. O zásadních pochybnostech, se kterými je spojeno použití statistických údajů, již bylo pojednáno jinde [35]. Vnitrostátní právo proto může stanovit, že důkaz o existenci nepřímé diskriminace může být podán jakýmkoli způsobem [36].

73. Kromě toho již Soudní dvůr rozhodl, že v rámci prokazování diskriminace nemůže nedostupnost relevantních statistických údajů vést k ohrožení dosažení cíle sledovaného směrnicí a k tomu, aby byla zbavena užitečného účinku [37]. Soudní dvůr v této souvislosti rozhodl ve věci Schuch-Ghannadan, že je podle okolností možné sáhnout k jiným přístupným informacím [38].

33 – V tomto ohledu tak či onak nedochází k nerovnému zacházení, viz k tomu výše body 52 až 54 tohoto stanoviska.

34 – Viz rozsudky ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, body 59 a 60), a ze dne 20. října 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, bod 60).

35 – Zejména ve stanovisku generálního advokáta Cosmase ve věci Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1998:359, bod 123 a násl.). V souvislosti s důkazem nepřímé diskriminace v oblasti základních svobod, viz mé stanovisko ve věci Tesco-Global Áruházak (C-323/18, EU:C:2019:567, body 59 a násl. a 66 a násl.).

36 – Rozsudky ze dne 19. dubna 2012, Meister (C-415/10, EU:C:2012:217, body 43, 44 a 47), a ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 46).

37 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. července 2011, Kelly (C-104/10, EU:C:2011:506, body 34 a 35), ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, bod 45), a ze dne 3. října 2019, Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, bod 56).

38 – Rozsudek ze dne 3. října 2019, Schuch-Ghannadan (C-274/18, EU:C:2019:828, bod 53).

74. Rozhodující je nakonec, zda předkládající soud, který je jediný příslušný k posouzení skutkových okolností, došel při posuzování takových alternativních dat k přesvědčení, že jsou validní, reprezentativní a statisticky významné a nejedná se o vyjádření čistě nahodilých či přechodných jevů [39]. Pokud zohledňuje data žalované, musel by odpovídajícím způsobem zhodnotit, zda rozdělení mužů a žen ve skupině osob, které pobírají plnění na základě přímého příslibu důchodu od žalované, odpovídá rozdělení mužů a žen ve skupině osob, které spadají do oblasti působnosti § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG.

4. K odůvodnění případné diskriminace na základě pohlaví

75. Dojde-li předkládající soud k závěru, že zásahy do nároku na důchod, které jsou předmětem sporu, zakládají nepřímou diskriminaci na základě pohlaví, musí nakonec ověřit, zda jsou tyto zásahy objektivně odůvodněny legitimním cílem, který nemá co do činění s diskriminací na základě pohlaví, a prostředky zvolené k dosažení tohoto cíle jsou přiměřené a nezbytné [40].

76. Úvodem je třeba upozornit na to, že nepřímo diskriminační účinek předpisů, pokud jej bude předkládající soud moci určit, se nanejvýš váže na již existující stav nerovného postavení. Skutečnost, že jsou dotčeni převážně muži, by totiž bylo možno vysvětlit tím, že muži v průměru stále vydělávají více než ženy a jsou nadměrně zastoupeni ve vedoucích pozicích. Na rozdíl od dříve rozhodnutých případů tedy v projednávané věci nebude stávající ekonomická nerovnost mezi pohlavími ještě zostřena [41]. Z toho vyplývá, že požadavky na odůvodnění případné nepřímé diskriminace jsou poměrně nižší.

77. Podle informací rakouské vlády sledují sporné úpravy v podstatě dva cíle. Zaprvé má být sníženo zatížení veřejného rozpočtu kvůli obzvláště vysokým důchodovým závazkům ve veřejném a poloveřejném sektoru [42]. Zadruhé sledují tyto úpravy cíl obecného sblížení úrovně důchodů na pozadí výrazných rozdílů ve výši nároků na důchod, které jsou považovány za nespravedlivé.

78. Soudní dvůr v zásadě uznává zachování funkčnosti a udržení finanční stability systémů financovaných z příspěvků jako legitimní sociálněpolitické cíle [43]. Nadto uznává, že členské státy mají v souvislosti s cíli, které chtějí sledovat v oblasti svých pracovních a sociálních politik, široký prostor pro uvážení [44]. Podle ustálené judikatury ovšem musí při sledování těchto cílů používat zvolené prostředky soudržným a systematickým způsobem [45].

79. V tomto ohledu je třeba s ohledem na cíl odlehčení veřejnému rozpočtu zaprvé konstatovat, že SpBegrG obsahuje rovněž úpravy týkající se obecného omezení odměn úředníků a státních zaměstnanců, jakož i ustanovení o strhávání příspěvků na zajištění důchodového pojištění v případě těchto skupin, jejichž příspěvky k důchodu jsou financovány přímo z veřejných prostředků [46].

39 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. října 1993, Enderby (C-127/92, EU:C:1993:859, bod 17), a ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, bod 62), a ze dne 8. května 2019, Villar Láiz (C-161/18, EU:C:2019:382, body 40 a 45).

40 – Rozsudky ze dne 27. října 1993, Enderby (C-127/92, EU:C:1993:859, bod 14), ze dne 8. února 1996, Laperre (C-8/94, EU:C:1996:36, bod 14), ze dne 20. října 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, bod 70), a ze dne 22. listopadu 2012, Elbal Moreno (C-385/11, EU:C:2012:746, bod 32).

41 – V podobné věci Brachner, v níž byl vydán rozsudek ze dne 20. října 2011 (C-123/10, EU:C:2011:675), byly příjemcům minimálních důchodů – většinou ženám – kteří se již tak nacházejí v hospodářsky slabším postavení, přiznána nižší valorizace důchodů než příjemcům vyšších důchodů.

42 – K tomu viz bod 52 tohoto stanoviska.

43 – Viz rozsudky ze dne 10. března 2009, Hartlauer (C-169/07, EU:C:2009:141, bod 47), a ze dne 22. listopadu 2012, Elbal Moreno (C-385/11, EU:C:2012:746, bod 33).

44 – Viz rozsudky ze dne 11. listopadu 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359, bod 38), ze dne 19. června 2014, Specht a další (C-501/12 bis C-506/12, C-540/12 a C-541/12, EU:C:2014:2005, bod 46), a ze dne 26. září 2013, HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, bod 60).

45 – Viz rozsudky ze dne 10. března 2009, Hartlauer (C-169/07, EU:C:2009:141, bod 55), ze dne 18. listopadu 2010, Georgiev (C-250/09 a C-268/09, EU:C:2010:699, bod 56), a ze dne 20. října 2011, Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, bod 71).

46 – Viz bod 15 tohoto stanoviska.

Ustanovení § 711 odst. 1 ASVG kromě toho pro rok 2018 zavádí také plošné zvyšování důchodů pro osoby s nárokem na výplatu důchodu ze zákonného systému důchodového pojištění, který počítá s úplným vyloučením navýšení nad hranici 4 980 eur. Zákonodárce tedy podle všeho sleduje v široké míře a systematicky cíl odlehčení veřejným financím.

80. Zadruhé sice bylo na jednání několikrát zdůrazněno, že sporné úpravy neukládají podnikům ovládaným státem povinnost použít nastřádané částky k vytvoření důchodových rezerv. Z tohoto důvodu prý není zajištěno, aby tyto předpisy vůbec dopomohly k financování důchodů. V této souvislosti je však třeba poukázat na to, že orgány veřejné správy mohou při většinovém státním podílu výplatu zisku vynutit. Tímto způsobem je možno v případě pochybností zaručit, že nehrozí dodatečné zatížení veřejných financí, pokud podnik nepoužívá úspory odpovídajícím způsobem.

81. Zatřetí je třeba zohlednit skutečnost, že sporné právní úpravy upravují nezvýšení nároků, resp. povinnost a rozsah plnění příspěvku na zajištění důchodového pojištění se zohledněním finančních možností dotčených osob. Dotčeny jsou podle údajů rakouské vlády pouze velmi vysoké nároky, které se pohybují nad 290 % průměrné úrovně důchodů, a rovněž rozsah příspěvku, který je třeba zaplatit, je přiměřený k výši nároku.

82. V tomto kontextu a vzhledem k výše zmíněné širokému prostoru pro uvážení vnitrostátního zákonodárce v oblasti sociální politiky, tedy nelze tyto právní úpravy v žádném případě považovat za nepřiměřené nebo nekonzistentní.

5. Závěr

83. Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 4 odst. 2 a čl. 5 písm. c) směrnice 2006/54/ES musí být vykládány v tom smyslu, že mohou sice v zásadě bránit vnitrostátním právním předpisům, které pro příjemce podnikových důchodů ve formě přímých příslibů důchodu stanoví srážku příspěvku na zajištění důchodového pojištění, resp. neprovedení jejich smluvně sjednaného zvýšení nároků, pokud tyto nároky překračují určitou zákonem stanovenou výši. To však předpokládá, že procentní podíl příslušníků jednoho pohlaví, jejichž nároky tuto výši překračují, na celkovém počtu příslušníků tohoto pohlaví ve skupině osob, které mají nárok na dotčený druh podnikového důchodu, je podstatně vyšší než odpovídající procentní podíl příslušníků druhého pohlaví, a tuto okolnost nelze odůvodnit objektivním důvodem, který nemá co do činění s diskriminací na základě pohlaví.

C. K nepřímé diskriminaci na základě věku (druhá předběžná otázka)

84. Podstatou druhé části druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/78 brání takovým vnitrostátním ustanovením, jako jsou zásahy do nároků na důchod, které jsou předmětem sporu, pokud se jimi stanovená povinnost platit příspěvek na zajištění důchodového pojištění, resp. nezvyšování podnikového důchodu týká zejména osob starších 60 let.

85. Závěr o existenci nepřímé diskriminace musí být pro účely směrnice 2000/78 učiněn podle stejných zásad, jako jsou zásady, které platí pro směrnici 2006/54 [47].

86. Z výše uvedeného přitom vyplývá, že s ohledem na celkový počet všech osob, na které se vztahuje sporná vnitrostátní úprava, je třeba v zásadě určit, zda rozlišování v rámci této úpravy zvláštním způsobem znevýhodňuje starší osoby [48].

47 – K tomu viz výše bod 47 a násl. tohoto stanoviska.

48 – Viz *mutatis mutandis* bod 62 a násl. tohoto stanoviska a rozsudek ze dne 7. února 2019, Escribano Vindel (C-49/18, EU:C:2019:106, bod 43).

87. Z předkládajícího rozhodnutí však nevyplývá, že se mezi osobami, které jsou podle dotčených právních předpisů povinny platit důchodový příspěvek, resp., jejichž nároky se nezvyšují, nachází procentuálně více osob starších 60 let než mezi těmi, kterých se toto na základě výše jejich nároků netýká.

88. Předkládající soud má naopak za to, že nepřímou diskriminaci rozpoznal v okolnosti, že zásahy do nároků na důchod, které jsou předmětem sporu, platí nezávisle na konkrétních nevýhodách, které se tím způsobí, pouze pro příjemce přímého příslibu důchodu, kteří jsou nutně starší než příjemci jiných druhů podnikových důchodů, jelikož přísliby důchodu byly sjednávány prakticky pouze do konce devadesátých let. Podle předkládacího rozhodnutí zaměstnavatelé po zavedení podnikových penzijních fondů *de facto* přešli k nabízení jiných druhů podnikových důchodů.

89. V tomto ohledu je však třeba poukázat na to, že z povahy věci jsou osoby, na které se uplatní pozdější právní úprava, mladší než ty, na které se vztahuje starší právní stav. V tom však nespočívá nepřímá diskriminace na základě věku [49].

90. Proto je třeba na druhou položenou otázku odpovědět tak, že čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/78 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní předpisy, které pro příjemce podnikových důchodů určitého druhu, jejichž výše překračuje určitou zákonem stanovenou hranici, stanoví strhávání příspěvku na zajištění důchodového pojištění, resp. neprovedení smluvně stanoveného zvýšení jejich nároků, nepředstavují nepřímou diskriminaci ve smyslu tohoto ustanovení v situaci, kdy dotčený druh podnikových důchodů již nebyl po určitém okamžiku sjednáván a příjemci jiných druhů podnikových důchodů, které byly sjednány později, proto nespadají do oblasti působnosti těchto předpisů.

D. K základním právům Listiny (třetí až osmá předběžná otázka)

91. Podstatou třetí až osmé předběžné otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je v zásadě to, jak je třeba vykládat články 17, 20, 21 a 47 Listiny s ohledem na takové vnitrostátní úpravy, jako jsou zásahy do nároků na důchod, které jsou předmětem sporu.

92. Konkrétně se svou čtvrtou a pátou otázkou nejprve táže, zda zásady rovného zacházení stanovené v článcích 20 a 21 Listiny brání takovým právním úpravám, zejména zda je v nich třeba spatřovat diskriminaci na základě majetku ve smyslu čl. 21 odst. 1 Listiny. Dále se svou šestou a sedmou otázkou táže, zda smluvní svoboda a svoboda vlastnictví mohou bránit takovým úpravám. Nakonec se předkládající soud svou osmou otázkou táže, zda je skutečnost, že se proti § 24a NÖ Landes- und GemeindebezügeG a § 711 odst. 6 ASVG nelze bránit přímo právní cestou, v rozporu s článkem 47 Listiny.

93. Úvodem je však třeba objasnit, do jaké míry je Listina ve věci v původním řízení vůbec použitelná (k tomu bod 1). Předkládající soud se sice v tomto ohledu svou třetí otázkou pouze táže, zda použití Listiny připadá v úvahu také tehdy, pokud sporné právní úpravy nezakládají nepřímou diskriminaci ve smyslu směrnic 2000/78 a 2006/54. V této souvislosti je však třeba se zabývat rovněž námitkami Komise týkajícími se použitelných ustanovení Listiny.

94. Teprve po tomto přezkumu je třeba objasnit význam jednotlivých ustanovení Listiny ve vztahu k takovým právním úpravám, jako jsou právní úpravy dotčené v původním řízení (k tomu bod 2).

49 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. února 2019, Horgan a Keegan (C-154/18, EU:C:2019:113, bod 28).

1. K oblasti působnosti Listiny (třetí předběžná otázka)

95. Podle předkládajícího soudu je Listiny použitelná ve věci v původním řízení nezávisle na konstatování existence nepřímé diskriminace ve smyslu směrnice 2006/54 nebo směrnice 2000/78, jelikož sporné zásahy do nároků na důchod se týkají podnikových důchodů spadajících do věcné oblasti působnosti těchto směrnic [50].

96. V této souvislosti je třeba připomenout, že použitelnost Listiny předpokládá jednání členských států v oblasti působnosti unijního práva [51]. Přitom však není dostačující, že vnitrostátní opatření spadá do oblastí, v níž má Unie pravomoci [52]. Naopak je podle ustálené judikatury nezbytné, aby unijní právo stanovilo v dotyčné oblasti určité povinnosti pro členské státy s ohledem na situaci dotčenou v původním řízení [53].

97. Pouhá okolnost, že se sporné vnitrostátní právní úpravy týkají podnikových důchodů, proto nestačí k tomu, aby se Listina použila.

98. V rozsahu, v němž sporné úpravy v rovině skutkového stavu zavádějí při výpočtu dávek nepřímou diskriminaci na základě pohlaví, která vyžaduje odůvodnění [54], podléhají konkrétním požadavkům unijního práva při formování podnikových důchodů. Podle směrnic 2006/54 a 2000/78 totiž nesmí při vyměření a výpočtu dávek v systémech sociálního zabezpečení pracovníků docházet k diskriminaci. Sporné předpisy tedy v tomto ohledu představují uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny [55].

99. Podle Komise má však i pro případ, že sporné úpravy vedou k nepřímé diskriminaci na základě pohlaví, být použitelný pouze čl. 21 odst. 1 Listiny, a to jen v rozsahu, v němž zakazuje diskriminaci na základě pohlaví. Neboť vzhledem k tomu, že směrnice 2006/54 v tomto ohledu konkretizuje [56] článek 21 Listiny, provádí členský stát v důsledku toho unijní právo pouze v tomto rozsahu.

100. Skutečnost, že je tato vázanost široká, ale zaprvé odpovídá smyslu a účelu vázanosti členských států Listinou při uplatňování unijního práva. Podle čl. 51 odst. 1 Listiny jsou totiž unijní orgány při všech svých činnostech, a tudíž v širokém rozsahu, vázány Listinou. Vázanost členských států, „pokud uplatňují právo Unie", má ale právě zajistit, aby tyto státy jakožto zástupci Unie neporušovaly základní práva [57]. Jejich vázanost Listinou tak co do rozsahu musí odpovídat vázanosti Unie.

50 – K tomu viz výše body 35 a násl. tohoto stanoviska.

51 – Rozsudky ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 19), ze dne 6. března 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126, bod 21), a ze dne 10. července 2014, Julián Hernández a další (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 33).

52 – Rozsudek ze dne 10. července 2014, Julián Hernández a další (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 36).

53 – Viz rozsudky ze dne 6. března 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126, bod. 25 a 26), a ze dne 10. července 2014, Julián Hernández a další (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 35).

54 – K tomu viz body 56 až 69 uvedeného stanoviska.

55 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. května 2013, Ymeraga a další (C-87/12, EU:C:2013:291, bod 42).

56 – Ke směrnici 2000/78 viz rozsudky ze dne 19. ledna 2010, Kücükdeveci (C-555/07, EU:C:2010:21, bod 21 a násl.), ze dne 13. září 2011, Prigge a další (C-447/09, EU:C:2011:573, bod 48), ze dne 26. září 2013, HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, bod 31), ze dne 11. listopadu 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359, bod 23), a ze dne 21. prosince 2016, Bowman (C-539/15, EU:C:2016:977, bod 48).

57 – Viz také stanovisko generálního advokáta Saugmandsgaard Øe ve věci Komise v. Maďarsko (užívací práva k zemědělským plochám) (C-235/17, EU:C:2018:971, bod 82.

101. Zadruhé judikatura Soudního dvora, podle které antidiskriminační směrnice konkretizují článek 21 Listiny, neznamená, že tyto směrnice určují normativní obsah tohoto základního práva s tím následkem, že mimoto neexistuje ochrana základních práv [58]. Naopak je třeba tyto směrnice podle této judikatury vykládat ve světle článku 21 Listiny. Z toho vyplývá, že v případě konstatování porušení prvního již není třeba zvlášť zkoumat porušení článku 21 Listiny ze stejného úhlu pohledu [59]. Respektování ostatních základních práv Listiny je vedle toho ovšem samozřejmě povinné.

102. Soudní dvůr již v souladu s tím rozhodl, že jsou členské státy v oblasti působnosti směrnice 2000/78 povinny dodržovat články 28, 15 a 16 Listiny [60]. Kromě toho upozornil na povinnost členských států dodržovat článek 7 a čl. 24 odst. 2 Listiny [61] v oblasti působnosti směrnice 2004/38/ES [62].

103. Na třetí otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 51 odst. 1 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že uplatňování unijního práva spočívá v legislativní úpravě podnikových důchodů spadajících do působnosti směrnic 2006/54 a 2000/78, pokud je tím zavedena diskriminace ve smyslu těchto směrnic vyžadující odůvodnění.

2. K výkladu jednotlivých základních práv

a) K článku 21 odst. 1 Listiny (čtvrtá a pátá předběžná otázka)

104. Výše již bylo uvedeno, že čl. 21 odst. 1 Listiny již nelze zkoumat z hlediska diskriminace na základě pohlaví nebo věku také v případě, že předkládající soud dospěje k závěru, že sporné úpravy zakládají nepřímou diskriminaci na základě pohlaví vyžadující odůvodnění [63]. V tomto ohledu tedy není třeba odpovídat na čtvrtou předběžnou otázku.

105. Je však třeba posoudit, jak má být čl. 21 odst. 1 Listiny vykládán z hlediska diskriminace na základě majetku s ohledem na sporné právní úpravy.

106. Tomu nebrání skutečnost, že směrnice 2000/78 nevypočítává majetek jako důvod diskriminace a že čl. 21 odst. 1 Listiny nemůže rozšířit oblasti působnosti této směrnice o další důvod diskriminace, který v ní není stanoven [64]. V této souvislosti totiž nejde o posouzení porušení směrnice 2000/78, ale o dodržení ustanovení Listiny při uplatňování unijního práva členským státem, konkrétně v případě diskriminace ve smyslu směrnice 2006/54.

107. Soudní dvůr podle všeho dosud neměl možnost se vyjádřit k otázce diskriminace na základě majetku.

58 – Zákaz diskriminace uvedený v čl. 21 Listiny nemusí být konkretizován a je účinný sám o sobě, viz rozsudky ze dne 17. dubna 2018, Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, bod 76), a ze dne 22. ledna 2019, Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43, bod 76).

59 – Rozsudky ze dne 7. června 2012, Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt Gesellschaft (C-132/11, EU:C:2012:329, body 21 až 23), ze dne 11. listopadu 2014, Schmitzer (C-530/13, EU:C:2014:2359, bod 24), a ze dne 13. listopadu 2014, Vital Pérez (C-416/13, EU:C:2014:2371, bod 25).

60 – Rozsudky ze dne 8. září 2011, Hennigs v. Mai (C-297/10 a C-298/10, EU:C:2011:560, body 66 a násl.), ze dne 21. července 2011, Fuchs a Köhler (C-159/10 a C-160/10, EU:C:2011:508, bod 62), a ze dne 14. března 2017, G4S Secure Solutions (C-157/15, EU:C:2017:203, bod 38).

61 – Viz rozsudek ze dne 13. září 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, bod 66).

62 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).

63 – Viz bod 101 tohoto stanoviska.

64 – Rozsudky ze dne 11. července 2006, Chacón Navas (C-13/05, EU:C:2006:456, bod 56), ze dne 18. prosince 2014, FOA (C-354/13, EU:C:2014:2463, bod 36), a ze dne 21. května 2015, SCMD (C-262/14, nezveřejněný, EU:C:2015:336, bod 29).

108. Odpověď na otázku, jakým konkrétním opatřením by uvedený zákaz mohl bránit, však může v projednávaném případě podle mého názoru zůstat otevřená, jelikož z hlediska odůvodnění případné diskriminace na základě majetku nemohou v žádném případě platit jiná kritéria než z hlediska diskriminace na základě pohlaví[65]. Ve výsledku by tedy bylo třeba považovat možnou diskriminaci na základě majetku přinejmenším za odůvodněnou.

b) K článkům 16 a 17 Listiny (šestá a sedmá předběžná otázka)

109. Podle názoru předkládajícího soudu by předmětné úpravy mohly být kromě toho v rozporu s čl. 17 odst. 1 Listiny, jelikož představují „přímý zásah s účinky vyvlastnění na základě zákona a bez náhrady" do vlastnického práva dotčených důchodců. Kromě toho je podle předkládající soudu dotčeno vlastnické právo bývalých zaměstnavatelů, jelikož bylo zasaženo do jejich smluvní svobody v rozsahu, v němž oproti smluvním ujednáním nesmí zvýšit nároky na podnikový důchod.

110. Podle judikatury Soudního dvora patří smluvní svoboda ke svobodě podnikání zaručené v článku 16 Listiny. Tato svoboda zahrnuje svobodu určit cenu plnění[66], respektive ji sjednat. V rozsahu, v němž je zásahy, které jsou předmětem sporu, regulována výše smluvně sjednaného podnikového důchodu, který je podle judikatury třeba považovat za složku odměny[67], je tím omezována svoboda podnikání.

111. Pojem „vlastnictví" uvedený v čl. 17 odst. 1 Listiny zahrnuje všechna majetková práva, z nichž s ohledem na právní řád plyne právní postavení umožňující nositeli těchto práv jejich nezávislý výkon na svůj účet[68]. Z pohledu zaměstnance k tomu patří v zásadě i nároky na důchod. Podle judikatury Soudního dvora však vlastnické právo nelze vykládat tak, že přiznává nárok na starobní důchod v určité výši[69]. Zejména nemohou být pouze budoucí a nejisté vyhlídky takového zvýšení hodnoty, jako je roční úprava podnikového důchodu, ještě považovány za konkrétní vlastnické postavení. Pokud je však část z již nabytých práv zadržena, je to třeba považovat za omezení užívání majetku ve smyslu čl. 17 odst. 1 věta třetí Listiny.

112. Takové omezení základního práva na vlastnictví a svobody podnikání vyžaduje podle čl. 52 odst. 1 Listiny, aby bylo stanoveno zákonem a respektovalo podstatu těchto práv. Při dodržení zásady proporcionality může být navíc zavedeno pouze tehdy, pokud je nezbytné a skutečně odpovídá cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého[70].

113. I zde lze v zásadě odkázat na úvahy týkající se odůvodnění případné nepřímé diskriminace[71]. Soudní dvůr zejména přiznal členským státům také v souvislosti s omezením vlastnických práv, která sledují cíl snížení částek mezd ve veřejném sektoru a reformy důchodového systému široký prostor pro uvážení[72]. Ve prospěch toho, že je v projednávané věci respektována podstata práva na vlastnictví a přiměřenost omezení hovoří to, že povinnost platit příspěvek na zajištění důchodového pojištění zasahuje pouze nároky překračující určitou výši a rozsah této povinnosti se naopak řídí výší nároku[73].

65 – Viz výše body 77 až 82 tohoto stanoviska.

66 – Rozsudky ze dne 19. dubna 2012, F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215, bod 45), a ze dne 22. ledna 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, bod 42).

67 – Viz k tomu odkazy v poznámce pod čarou č. 13 tohoto stanoviska.

68 – Rozsudek ze dne 22. ledna 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, bod 34).

69 – Rozsudek ze dne 13. června 2017, Florescu a další (C-258/14, EU:C:2017:448, bod 50).

70 – Rozsudek ze dne 13. června 2017, Florescu a další (C-258/14, EU:C:2017:448, bod 53), a ze dne 22. ledna 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, bod 48).

71 – K tomu viz již výše body 77 až 82 tohoto stanoviska.

72 – Rozsudek ze dne 13. června 2017, Florescu a další (C-258/14, EU:C:2017:448, body 56 a 57).

73 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. června 2017, Florescu a další (C-258/14, EU:C:2017:448, body 55 a 58).

c) K článku 47 Listiny (osmá předběžná otázka)

114. Předkládající soud má konečně za to, že je porušení článku 47 Listiny třeba spatřovat v tom, že se dotčení důchodci nemohou přímo bránit proti ústavněprávním ustanovením SpBegrG a předpisům, které z nich vycházejí, a uplatňovat porušení unijního práva, ale jsou odkázáni na to zažalovat své bývalé zaměstnavatele o náhradu škody a vrácení stržených částek.

115. V této souvislosti postačuje poznámka, že podle judikatury postačuje k dodržení základního práva podle čl. 47 listiny incidenční možnost přezkumu, pokud v rámci této možnosti žaloby lze jako předběžnou otázku vyjasnit slučitelnost vnitrostátních ustanovení s unijním právem[74]. Tomu tak v projednávaném případě zjevně je.

V. Závěry

116. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Landesgericht Wiener Neustadt (zemský soud ve Wiener Neustadt, Rakousko) následovně:

„1) Článek 4 odst. 2 a čl. 5 písm. c) směrnice 2006/54/ES je třeba vykládat v tom smyslu, že sice mohou v zásadě bránit vnitrostátním právním předpisům, které pro příjemce podnikových důchodů ve formě přímých příslibů důchodu od podniků kontrolovaných státem stanoví strhávání příspěvku na zajištění důchodového pojištění, resp. neprovedení smluvně sjednaného zvýšení jejich nároků, pokud tyto nároky překračují určitou zákonem stanovenou výši. To však předpokládá, že procentní podíl příslušníků jednoho pohlaví, jejichž nároky tuto výši překračují, z celkového počtu příslušníků tohoto pohlaví ve skupině osob, které mají nárok na dotčený druh podnikového důchodu, je podstatně vyšší než odpovídající procentní podíl příslušníků druhého pohlaví, a tuto okolnost nelze odůvodnit objektivním důvodem, který nemá co do činění s diskriminací na základě pohlaví.

2) Článek 2 odst. 1 směrnice 2000/78/ES je třeba vykládat v tom smyslu, že vnitrostátní ustanovení, která pro příjemce podnikových důchodů určitého druhu, jejichž výše překračuje určitou zákonem stanovenou hranici, stanoví strhávání příspěvku na zajištění důchodového pojištění, resp. neprovedení smluvně stanoveného zvýšení jejich nároků, nepředstavují nepřímou diskriminaci na základě věku ve smyslu tohoto ustanovení v situaci, kdy dotčený druh podnikového důchodu po určitém okamžiku již nebyl sjednáván a příjemci jiných druhů podnikových důchodů, které byly sjednány později, proto do oblasti působnosti těchto předpisů nespadají.

3) Článek 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie je třeba vykládat v tom smyslu, že uplatňování unijního práva spočívá v legislativní úpravě podnikových důchodů, které spadají do oblasti působnosti směrnic 2006/54 a 2000/78, pokud se tím zavádí diskriminace ve smyslu těchto směrnic vyžadující odůvodnění.

4) Článek 16 Listiny je třeba vykládat v tom smyslu, že omezení svobody zaměstnavatele sjednat odměnu za práci zaměstnance je třeba považovat za odůvodněné, pokud je při dodržení zásady proporcionality nezbytné a skutečně odpovídá cílům obecného zájmu, jako je cíl udržení financování důchodových systémů. Obdobné platí pro omezení užívání majetku zaměstnance ve smyslu čl. 17 odst. 1 Listiny prostřednictvím zadržení části nároku na podnikový důchod, překročí-li tento nárok určitou hranici a výše příspěvku, který má být zaplacen, je závislá na výši nároku.

74 – Viz rozsudky ze dne 7. července 1981, Rewe-Handelsgesellschaft Nord und Rewe-Markt Steffen (158/80, EU:C:1981:163, bod 44), a ze dne 13. března 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, bod 47).

5) Článek 47 Listiny je třeba vykládat v tom smyslu, že nevyžaduje, aby byl v právním řádu členského státu stanoven opravný prostředek, jehož hlavním předmětem je návrh na posouzení slučitelností s unijním právem, pokud jiné opravné prostředky, které nejsou upraveny méně příznivě než odpovídající vnitrostátní žaloby, umožňují posouzení této slučitelností jako předběžné otázky."